Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областан комитета а Грозненски горкома а, Нохч-ГIалгIай АССР-а оргкомитета а Грозненски къахьегахой депутатий Совета а орган

КIиранди
19
январь
1958 шу
№ 6 (2172)
Мах 20 кеп.

Республикан экономика а культура а дIахо дегIайоалаярна хьинаре къахьегарца накъа гIоргда вай СССР-а а Нохч-ГIалгIай АССР-а а Лакхехьара Советаш харжарна

Тоабе республикан боахам а культура а

ССКП Центральни Комитета а партен Нохч-ГIалгIай обкома а хьалхаленца, XX съезда соцамаш кхоачашдеш, докхий толамаш дахкад вай республикерча къахьегамхоша боахам тоабара а культура лаккхяра а дахача 1957 шера.

Партес а правительстос а промышленностан гIишлонаштен ду доал, совнархозаш а яхка тоадаро йиш хилийтар берригга а промышленность болх дикагIа вIашагIболла а планаш тIехкхоачашъе а.

Из гойт тахан араяьннача Нохч-ГIалгIай АССР халкъан боахам дегIабара йолча пачхьалкхен план кхоачашъяра итогаша.

Дахача 1957 шера Нохч-ГIалгIай республикан ерригача промышленностен план, ахчанца лаьрхIача, 103 процент кхоачашъяь. 1956 шерца нийсдича вай республикан ерригга а промышленность, 1957 шера 10 процент лакхъеннай, цунца совнархоза промышленность 11 проц. лакхъеннай. Республикан ерригача а промышленностен къахьегама овсарал 1957 шера, 1956 шерца нийсйича, 5,3 процент лакхъеннай, совнархозе чуйоагIача промышленностан къахьегама овсарал 8,3 процент лакхъеннай.

Промышленность хьадеча хIаманга дIайолхача бедалий кхомбаро а, къахьегама овсарал лаккхъяро а, хьеча хIамашка дIаьода мах планах лаьрхIачул чухнахьа баккхаро а экономи еннай 56 миллион сомал дукхагIа мах болаш ерригача республикан промышленностен, царех 53 миллион сомал дукхагIа мах болаш совнархоза промышленноста а луш.

Дахача 1957 шера наха чубаха 77 эзар кв. метр йолаш цIенош дaьд. Уж да 1956 шера дaьчарел 21 эзар кв. метр гаргга дукхагIа. Дикка айденнад вай республикерча совхозаша, колхозаша шура, фуаш, тха кинудар а уж пачхаьалкхенна дIададар а. Вахача нахагга 1957 шера дехка товараш, 1956 шера дехкарел 25 процент дукхагIа да.

Дахача шера уж доккхий толамаш даьха дале а, кхоачамбоацараш а да республикан боахама юкъе. Совнархоза 51 предприятех шоай планаш кхоачаш ца еш 8 предприяти йисай, цар шоай болх бокъонца вIашагIа ца боллар, чурча резервех дика пайда ца эцар, балха дисциплина а къахьегама овсарал а эсала хилар, бедалаш кхо ца яр бахьан долаш. Оргкомитета гIишлонашта эша хIамаш еча промышленностен управленес а, доагама промышленностен управленес а, «Чечингстрой» тресто а, МТС-аша а, совхозаша а заьбь ахара йола 1957 шерара планаш кхоачашъяьяц. ЦхьаболчА совхозашкен колхозашкен хьажкIаш, коартолаш, овощаш во хьийкай.

Нохч-ГIалгIай республикан промышленностен, юртбоахам, культура чIоагIа тоае лаьрхIад укх 1958 шера. Ерригача промышленностен еш йола продукци 10 процент дукхагIа хила еза дахача шера яьчул, царех совнархоза промышленностен ер 10,4 проценти местрома промышленносте ер 8,3 проценти дукхагIа а йолаш.

Укх шера е йоалурдгIолаш я керда йоккхий промышленностен предприятеш, наха чубаха 85 эзар квадр. метр цIенош.

Дукха, доккхий, сийдолаш декхараш да укх шера юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка латтараш а. Ка бола язат юкъера лаьрхIача хIара гектара тIа 15 центнерал кIезигагIа хургдоацаш хьажкIаш 15—20 центнер хургйолаш болх бе беза. Дахача шера хинначул, укх шера дулх 25 процент, шура 35 процент, фуаш 30 процент, тха 15 процент дукхагIа хургдолаш къахьега деза.

Совхозашен колхозашен болх бе беза 1960-ча шера вай республикерча хIара 100 гектар лаьттанна лаьрхIара 150 центнер шурен, 45 центнер дулхи, 300 килограмм тхаи, 10 эзар фуъш хургдолаш. ЧIоагIа къахьега деза, вай республикера сомийн комсийн бешамаш шеръе а тове а, шекара свеклаши тхьамкен дIадулга чакхдаккха а тоаде а. Укх шера вай республикерча совхозашен колхозашен дIайогIа еза 5 эзар гектарал дукхагIа сомийн комсийн бешамаш.

Дукха болх баьб Нохч-ГIалгIай республика юхаоттаяра хьакъехьа а. Дахача шера шоай даьй мехка цIаьенав 200 эзар нохчои гIалгIаи. Уж ба цIабоалабе лийрхIачул шин дакъа дукхагIа. Царех дукхаа а ноагIа бараш шоаш цIа ма кхаьче а совхозашка, колхозашка, фабрикашка, заводашка, кхыча предприятешка, организацешка дика болхбе болабелар. Дукха ба нохчаштен гIалгIаштен юкъе дика болх барца мехка а шоай а сий айдаь нах. ХIаьта, дукха нохчийн гIалгIайн партийни а, советски а, боахама а хьалхале лелаеча балхашка а бахийтаб.

Шоай даьй мехка цIабаьхка нохчаштен гIалгIаштен цар боахам тоабара а, цIеноц дара а, уж бала тIа дIанийсбара а дукха новкъосталаш даьд советий Iадало. ЦIабаьхкача наха цIеноц де лаьтта, 200 миллион сом гаргга ссуда деннад, дукха хьу, шифер, кирпишк, цемент, кхы цIеношта эшаш йола материалаш хьахийтад. Юрташка бахача нохчийн гIалгIашен 15 эзар цIеноц даьд, 9 эзар цIеноц де а да. Дукха цIеноц даь а деш латташ а да нохчашен гIалгIашен городашка — Грозне а МагIалбике а.

ЦIабаьхкача наьха культура лакхъе бераш школашка деша дахийтад, Нохч-ГIалгIай писателий союз яь, историн а, мeтта а, литературан а тоахкамбе Iилман институт йиллай, халхара а иллей а ансамбль яь, нохчий а гIалгIай меттала газеташ арадоах. Дукха нохчийн гIалгIайн кагирхой Грознерча, Москверча, Ленинградерча, кхыча городашкарча институташка дешара заведенешка, балха говзалаш Iомаеча курсашка, школашка деша бахийтаб, ишта кхы дIахо а культура айяра болх шербеш, лакхбеш, тоабеш дIахьоргболаш а ба.

Республика юхаоттаеча балха юкъе дукха кхоачамбоацараш а да. Уж да, планаца боацаш дукха нах цIа ахар. Цу гIуллахо цхьаболча наха цIеношта, бeча балха кхоачам хилийташ. Советий Iадало чIоагIа кхерамчу гIуллакъ кхер беррига а наха чубаха цIенош а бе а болх а Iалашъяра.

ХIанз вай мехкара берриг къахьегахой декхарийла ба, ССКП-а хьалхаленца, СССР-а а Нохч-ГIалгIай АССР-а а Лакхехьарча Советий хоржамий кампанин социалистически яхь а лаьца, чекха, дика республикан боахама а культура а лакхъе. Из доккха декхар дика кхоачашдургда, вай республикерча коммунистически, советски, профсоюзни организацеша а хьалхале лелаечар а, болхлоштан, къахьегамхошта юкъе кхетам болх дика лелабар, къамашта юкъера дотгIал чIоагIдича, балха дисциплина тоалаш, критикаца а самокритикаца а кхоачамбоацараш эшадича.

Къамий Советe хоржамаш дара РСФСР хоржамий комисси чIоагIъярах дола

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

«СССР-а Лакхехьарча Советe хоржамаш дарах йолча положенех» 39, 40, 41 статьяшка хьажжа, Къамий Советe хоржамаш дара укх хьалхарча общественни организацейи къахьегамхой общественни викалаш юкъе болаш РСФСР Хоржамаш дара комисси вIашагIтохийла:

Хоржамий комиссен председатель Василий Ильич **Прохоров** — Ерригача Союзан Профсоюзни Союзий Центральни Советагара.

Хоржамий комиссен председатела заместитель Владимир Ефимович **Семичастный** — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союзагара.

Хоржамий комиссен секретарь — Владимир Иосифович **Тищенко** — культуран болхлой профессиональни союзагара.

Хоржамий комиссен членаш:

Исмагил Талипович **Гараев** — Татарски АССР, «Альметьевнефть» № 2 йолча управленен болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхерчаргарен.

Дмитрий Васильевич **Дидик** — Новосибирски областан Черепановски района Запятковски машинно-тракторни станцен болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхерчаргарен.

Варвара Андреевна **Емелина** — Ивановски областан Фролова цIерагIча меланжеви комбината болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхерчаргарен.

Анатолий Иванович **Кисов** — эскаран, авиацене, флотан гIо дара ший мукъагIа йолча Ерригсоюзни Центральни комитетагара (СССР ДОСААФ).

Дмитрий Григорьевич **Литвинов** — Курски областан Ленински района Кирова цIерагIча колхоза колхозхошкара.

Нина Петровна **Лужная** — СССР Iилмай Академен юкъарчен неорганически химен института Iилман болхлошкарен.

Васса Федоровна **Морозова** — Чувашски АССР Комсомольски района Старо-Челны-Сюрбеевски семилетни школан болхлой коллективагара.

Илья Дмитриевич **Новиков** — Москверча «Серпи Молоти» яхача, Ленина ордени Къахьегама Цlеча Байракха ордени лелаеча завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкарен гIуллакхерчаргарен.

Зия Нуриевич **Нуриев** — Башкирски коммунистически организацегара.

Александр Андреевич **Прокофьев** — СССР-а писателий Союза Ленинградски отделенегара.

Петр Антонович **Пудоев** — Карельски АССР Ведлозерски леспромхоза Койвусельски леспункта болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхерчаргарен.

Александр Кузьмич **Сердитов** — Ленина ордени Къахьегама Цlеча Байракха ордени лелаеча Магнитогорски Сталина цIерагIча металлургически комбината болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гIуллакхерчаргара.

Анатолий Егорович **Скокленко** — Кемеровски областан Сталина цIерагIча «Сталинуголь» треста болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гIуллакхерчаргара.

Иван Михайлович **Тотьмянин** — Пермски областан, Коми-Пермяцки окружной коммунистически организацегара.

Муслимат Алихановна **Хадикова** — Къилбаседа-ХIирий АССР-а Кагирхой Ленински Коммунистически Союза Кировски районни организацегара.

Ибрагим Саидович **Чундаков** — Краснодарски края Адыгеевски областной коммунистически организацегара.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **М. ТАРАСОВ.**
РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь **И. ЗИМИН.**

Москва, 1958-ча шера, 14-гIа январь.

Къамий Советe хоржамаш дарна Нохч-ГIалгIай АССР-а хоржамий комисси чIоагIъярах бола

Нохч-ГIалгIай АССР-а оргкомитета соцам

СССР-а Лакхехьарча Советe хоржамаш дара йолча Положенен 39-чен, 40-чен, 41-чен статьяшка хьажжа чIоагIъю Къамий Советe хоржамаш дарна Нохч-ГIалгIай АССР-а хоржама комиссен общественни организацейи къахьегамхой общественни викалаш юкъе а болаш:

Хоржама комиссен председатель **Шепелев** Алексей Иванович — Грозненски городской Коммунистически организацегара.

Хоржама комиссен председатела заместитель **Тепсаев** Тепсий Iаддал-ВохIап — пачхьалкхен учрежденей болхлой профессиональни союза Нохч-ГIалгIай организацегара.

Хоржама комиссен секретарь **Новикова** Вера Львовна — Нохч-ГIалгIай Коммунистически организацегара.

Хоржама комиссен членаш:

Висаитов Алерой Мовлид — культуран болхлой профессиональни союза Нохч-ГIалгIай организацегара.

Гакаев ИбрахIима СаIид — «Старо-грознефть» мехкдаьттапромыслови управлени 3-ча промысла болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхебарашкарен.

Чагаев Къамалдий Баудин — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Нохч-ГIалгIай организацегара.

Волков Федор Иванович — Эскарен, Авиацени, Флотен Добровольни Обществон (ДОСААФ) Нохч-ГIалгIай организацегара.

Цокиев МурцIалий Мухтар — Назрановски Коммунистически организацегара.

Василихин Дмитрий Георгиевич — Наурски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозникашкара.

Шабанова Кира Ивановна — Шелковски машинно-тракторни станцен болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхебарашкарен.

Журавлева Тамара Ивановна — Сунженски района Орджоникидзевски амбулаторен болхлой коллективгара.

Слеткова Вера Алексеевна — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски станцен локомотивни депо болхлошкарен инженерно-технически болхлошкарен гIуллакхебарашкарен.

Пшеничный Николай Сергеевич — Орджоникидзевски машиннаькъа Гудермесски станцен локомотивни депо болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхебарашкарен.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Организацешни Комитета председатель **М. ГАЙРБЕКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР-а Организацешни Комитета секретарь **М. КОМАРОВ.**

1958 шера, 16 январь.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета хоржамаш дарна йола Центральни хоржамий комисси чIоагIъярах бола

Нохч-ГIалгIай АССР-а оргкомитета соцам

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Советe хоржамаш дарах йолча Положенех» 34-чен 35-чен статьяшка хьажжа чIоагIъю Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Советe хоржамаш дарна Центральни хоржама комисси общественни организацеи къахьегамхой общественни викалаш юкъе а болаш:

Центральни хоржама комиссен председатель **Чахкиев** Алсбика Осман — Нохч-ГIалгIай Коммунистически организацегара.

Центральни хоржама комиссен председатела заместитель **Попкова** Таисия Ермолаевна — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделенен болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхебарашкарен.

Центральни хоржама комиссен секретарь **Сухов** Анатолий Иванович — Нохч-ГIалгIай культуран болхлой профессиональни союза организацегара.

Центральни хоржама комиссен членаш:

Зязикова Жанетта Ярычевна — Нохч-ГIалгIай республикански краеведчески музеян Iилман болхлошкарен технически персоналагарен.

Арсомирзоев Саид Адиевич — Грозненски ТЭЦ-а болхлошкарен, инженерно - технически болхлошкарен, гIуллакхебарашкарен.

Афанасьев Сергей Герасимович — «Гипрогрознефть» института болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхебарашкарен.

Голубовский Василий Васильевич — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Нохч-ГIалгIай организацегара.

Палкин Федор Алексеевич — Эскарен, Авиацени, Флотен добровольни Обществон Нохч-ГIалгIай организацегара (ДОСААФ).

Музаева Совдат—Урус-Мартановски района Красноармейски совхоза пхелагIча отделенен болхлошкарен, юрта боахама специалисташкарен, гIуллакхебарашкарен.

Максименко Ольга Ивановна — Ачхой-Мартановски района юкъерча школан болхлой коллективагара.

Хункарханова Сальмарзий Кхокха — «Шалински» совхоза пхелагIча отделенен болхлошкарен, юрта боахама специалисташкарен, гIуллакхебарашкарен.

Плиев Iаддала Султан — «Малгобекнефть» мехкдаьттапромыслови управлени болхлошкарен, инженерно-технически болхлошкарен, гIуллакхебарашкарен.

Гунаев Ахьмада Заьудин — Веденски района Фрунзе цIерах йолча колхоза колхозникашкара.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Организацешни Комитета председатель **М. ГАЙРБЕКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР-а Организацешни Комитета секретарь **М. КОМАРОВ.**

1958 шера, 16 январь.

Дикача балхаца хоржамашта накъа йода коллектив

Валовой продукци арахецара план 104,5 процент кхоачашъяй 1957 шера Грознерча когий гIирс беча фабрикан коллективо. Планал совгIа цар арахийцай 1 миллионни 54 эзарн сома продукци.

Укх шера 50 процент 1957 шерарчул дукхагIа когий гIирс арахеца безаш я фабрикан план. Дахача шера 620 эзар пара план хиннача, укх шера 930 эзар пара арахеца беза цун коллективо.

Из декхар дикагIа кхоачашде, 1958 шера хьалхарча кварталах шоай лоархIамегIа йола цехаш реконструкци а яь тоаергйолаш ба цун къахьегамхой. Иштта лоархIам болаш да кулгашца беча балхашта механизаци яр а, дукхагIа бараш 10-ча классе дийша балха а болаш производства тIа балха бахкаба наха из болх Iомабар а.

Дика болх беш ба фабрике: мастер новкъ. Упаев З. балха боарам 120-150 процент кхоачашбу цо дийнахьа, моторист новкъ. Новикова Р. (200-250 процент), болхло новкъ. Льянов (200 процент), иштта кхыбараш а.

СССР-а Лакхехьарча Советe Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Советe хоржамаш хулача денна, дикача къахьегама совгIаташца накъа баха низ ца кхобеш болх бу цар.

Хь. ЭГИЕВ.

Пермская область. Город Березники — Малхбузехьарча Урала йоаккхагIа йолча промышленностан а культуран а центрех цаI. Из хьалхе йолаяь 25 шу хьалха, хьалхарча пятилеткаш шерашка.

Къаьстта шерданна даьржад город хьалъярн тоаярн укх тIехьарча шерашка. Нагахьа ерригача пхелагIча пятилеткех укхаза 103 эзар квадратни метр нах чубаха гIишлош хьалъя яле, дукхьала 1956-и 1957-и шерашка хьалъдь даьннад 80 эзар совгIа квадратни метр цIенош.

Сурта тIа: Лев Толстой улица.

А. Стужинен Б. Визулян сурт. Фотохроника ТАСС.

СССР-е дунен тIа эггара дукхагIа сомийн бешамаш хургъя

ЯлхалгIча пхе шера плана хьалхарча шин шера мехка колхозашен совхозашен сомийн комсийн бешамаш еглай 400 эзар гектара тIа. Къаьстта дукха еглай уж Украине, Российски Федерацe, Молдаве, Узбекистане. Цул совгIа миллионашца лоархIам болаш сомий гланаш еглай колхозникаш бахача ковнашка, болхлойн гIуллакхерча нахьен бешамашка. Мехка чухь сомийн комсийн бешамаш йогIила 3,5 миллион гектарга кхоачаш латт, революци хилалехьа Россие хиннача бешамел диазза дукхагIа я уж.

ДукхагIа йола бешамаш тIехьара тIом хинначул тIехьагIа егIа я. Къона бешамаш хIанз Iажаш, кхораш, комсаш, кхыдараш тела йолаеннай, уж хIара шу тIехьа вай мехка дукхагIа а хьувкъ.

Дукха сомийн комсийн бешамаш йогIа лаьрхIай укх шера. СССР юртбоахама Министерствос баьча лоархIамах, духьал колхозашен совхозашен керда сомийн комсийн бешамаш йогIаргья 275 эзар гектара тIа. Молдаве, Кубане, Крыме, Ростовски областе, иштта кхыча моттигашка керда бешамаш йоккхий моттигаш дIоалоацаш я. Укхаза укх дIадоагIа пхе шера планах дIайогIаргйолча бешамел совгIа, тIайоагIача пхе шера планах йогIаргйолча бешамий а план оттаяьй. Иштта Ростовски областе сомийн комсийн бешамаш йогIилга а 1965 шера шин бIаь эзар гектарга кхоачаргдолаш, а хIаьта Краснодарски крае ах миллион гектарга кхаччалца шерлургдолаш да.

(ТАСС)

Теплозой электростанцешта эша оборудовани арахецаш йолча «Кемега» яхача московски завода продукци Советски Союзе ейза ца Iеш, цул доазолел араьха а йовз.

Укх шера предприяте карадерзадаь дIададалаьд кIезига яьа болча яьшта автоматика яра комплексни системаш хьаелга. ТIехьйоболча яьшта автоматизаци ярна электронни аппаратура хьярна а из производство карадерзаярна а болх беш ба.

Укх сурта тIа: кийчача продукцен складе. Автоматикан цеха мастер инженер Т. А. Агеевви цу цеха монтажник В. П. Попови БхIлаи (Инде) хьалъеш йолча металлургически завода электроцентрала эша аппаратура кийчъеш боахк.

ДУКХАГIА ФУАШ

Шалински совхоза шоллагIча отделенерча котамашка хьожаш, царна гIулакх деш болча кхалнаха дика кхоачашдаьд шоаш тIалаьца хинна доккхий декхараш. ХIара яхкаш йолча котамгара шера 132 фуъ даькхад цар. Хьахиннача кердача шера хIара котамгара 140 фуъ даккха доа деннад цар.

Iай а дика яхкаш я котамаш Дийнахь-бус укхаза котамаша эзарнел тIех фуъ ду. Эшшача тайпара дика кхабараш да котамаша дукха фуаш делга.

ГIИШЛОНИЙ МАТЕРИАЛАШ ДУКХАГIА ХУЛИЙТАРГЪЯ

ЧIоагIа дегаш урэтта къахьегаш я укх деношка Грознерча кIир йоаккхача завода коллектив. Цо арахеца лаьрхIа продукци соахка цу юкъа хинначул шозза дукхагIа я. Грознерча химикаша баьча хьохкамца, завода болхлоша, СССР-а Лакхехьарча Советe а Нохч-ГIалгIай АССР-е а хоржамаш дара сийна социалистически яхь а йоаржаяь, декхараш тIайийцар хьалхарча квартална планал совгIа гIишлонаш ечарна 100 тонн кIирн 1000 кубометр гIуми яла аьнна.

Дунен дерригача халкъашта хьашт долаш

Селхан а тахан а «Правда» тIа хиннай ССР-а Министрий Совета Председатело Н. А. Булганина США-и, Англени, Францени, Германен Федеративни Республикани, Италени правительствай керте латтачарга яхьийта Посланеш, хIаьта НАТО-на юкъе доагIача мехкий правительствашкеи, паччахьалкхенашка — ООН-а членашкеи, Швейцарен правительствогеи яхьийта «Дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбара хьакъехьа йола Советски правительствон предложенеш» а. Цу документашца СССР-а правительствос гучаяьккхар машара пайдане йола керда лоархIаме инициатива.

Шоай мехкий политиках кертера бехктоккхам дIабахьа безачарга кхайкаду Советски правительствос шийй дешаш:

«Массанена а тIехь-тIехьагIа дикагIа бIаргагуш да, хIанз гIулакх иштта этталга:

— е дунен чу «шийла тIом» дIахобахьа беза, хIаьта тIаккха адамаш цунах «бIайха тIом» хилара кхерама кIал а латтаргда;

— е паччахьалкхенаш машарца цхьана яхара принципаш дерригача дунено тIаэца еза, тIаккха духовнии материальнии прогресса наькъаца халкъаш машаре дегIадар вIаштIехьадаргда».

ВIалла шеко йолаш дац, тайп-тайпара социально-экономически системаш йола паччахьалкхенаш машаре цхьана яхара принципаш мара халкъий кIоаргагIара уйлаш кхайкаеш кхы хIама ца хилар. Халкъаш машаре дахар чIоагIа дезаш да дерригача дунен тIа мел болча цIена уйла йолча наха. Машаре цхьана дахар могадир ООН-а Генеральни Ассамблеян XII сессес. ГIулакх хIанз, кхы ца говш, уж сийлен принципаш вахарца кхоачашъярга хьежаш да.

Советски правительствон кердача документашца дика а цIена а белгалдаьд машара пайдане хургдолаш мехкашта юкъера гIулакхаш хаьдда эргадахара духьа хIанз эшаш дола соцамаш. Цу тайпарча соцамашка хьежаш ба хIанз дуне хIалакдергдолча ядерни тIема Iиндаргӏа шоай наIарга ухаш бола миллионаш нах. Машара гIулакх кхоачашдар кхы тIехьадаха йиш яц.

СССР-а правительствос предложени лу укх шера гарггарча шин-кхаь бетта паччахьалкхений хьалхале лелаерий дика вIашагIъелла совещани дIаяхьа, правительствошта керте латтараша дакъа а лоацаш. Цу тайпарча совещанен дакъалацархоша къоастаде тарлургдар мехкашта юкъерча вахара тIехьадаха йиш йоаца дешаш.

Из совещани толаме чакхъялара духьа цун дакъалацархой боккъонца цIена уйла кер чу йолаш хила беза. Дунен шоллагIча тIемал тIехьагIа хинна исторически хувцамаш бIаргагуш хила деза. Низаца истори юхадерзалургда яхача уйланца Iехалуш хилар пайдане дац. Социалистически мехкаша мичча хана цкъашоай сийлахь-йоккха социальни коталонаш кхычарна дIалургья, хIаьта социализмага а коммунизмага а баха шоаш тIайийца никъ социализма моастагIашка бохабайтаргба яха, кIал кIийле йоаца, яьсса уйлаш йицъялийта еза ха хьатIаэттай. Вешта аьлча, вIашагIкхетар пайдане хилийтара духьа переговораш дIаяхьа еза низаца йодаш, кхетамца, даьссача хабарашца йоацаш, боккъонца дунен тIа дола гIулакхаш кхетадарца а, лоархIам барца а.

Паччахьалкхений хьалхале лелаераш торо йолаш а ба декхарийла а ба «шийла тIом» дIабаккхар доладе. Цар торо а я уж декхарийла а ба машар чIоагIбара хьакъехьа боккъонца йола предложенеш кийчъе а тIаэца а.

Советски правительствонна хетачох, цу предложенешта юкъе да деза: **кхы тIехьа ца доаккхаш, кхы вIалла деце, шин-кхаь шера мукъагIа атомнии водороднии герза тохкамаш дергдоацаш соцадар: ВIашагIкхийттача Штаташеи, Великобританеси, СССР-еи из герз тIема юкъе ца доаладар; Центральни Европе ядерни герзах мукъа йола моттиг къоастаяр; Къилбаседа атлантически Варшавскии договорашта юкъе йолхача паччахьалкхенашта юкъе вIашии тIом берг-боацаш барт бар; Германен территореи, хIаьта НАТО-ни Варшавски договораи юкъейолхача кхыча паччахьалкхений территореи дола кхыча мехкий эскараш кIезигдар; цIаьхха тIом хьоабар вIаштIехьа ца далийтара дешай хьакъехьеи герз дIадаккхарна контроль лоаттаяра дешай хьакъехьеи барт бар** (къайлагIа эскар гулдара духьалдовла деза, машиннаькъа линешка, йоккхача порташка, автомагистралешка контрольни посташ увттае еза, аэрофотосъемкаш ерг-йола 800 километр моттиг къоастае еза, Европе вIаши духьала латташ йола военни группировкаш къоастаергйолаш. СССР-а правительствос, цул совгIа, могаду **мехкашта юкъера торгови гIулакхаш шердар; тIема пропаганда соцаяр; Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоален гIулакхаш низаца къоастадергдоацаш барт бар.**

Цу предложенеша хьахьокх Советски Союз мехкашта юкъера къовсаме дола гIулакхаш цIенхоштта, бакъдолчунца къоастаде гIерташ йолга. Советски правительствон Посланеша кхайкаеча идеяша чулоац вай лаьттан букъа тIа тайп-тайпарча моттигашка бахача миллионаш хулча, машар чIоагIбе гIертача наьха дега чура йоагIа уйлаш. Денгерадения уж уйлаш кхоачашъярна тIехьабувл моллагIча нахал совгIа, дуккха малхбузехьара промышленникаш, финансисташ, буржуазнии, политическии, общественнии деятелаш. **Дунен халкъашта юкъера кхоххам дIабаккхар — боккъонца дунен тIа мел долча адамашта дезар да.**

8 январера ССР-а правительствон Посланеши, хIаьта «Дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбара хьакъехьа йола Советски правительствон предложенеши» сакхетаме а цIена уйла йолаш а Iойнийшачоа цу документий хIара мугIарца бIаргагургья Советски Союза цIена уйла. ВIашагIтохаш йолча совещане хIанз НАТО-н хьалхале лелаерашта ца езаш йола предложенеш оттае гIерташ Советски правительство ца хиларо а йоах СССР боккъонца, вIаши мегаргбола барт бе гIерташ йолга. Уж дукхагIа хоадам болашагIа йола предложенеш тIехьагIа, тIехьадаха йиш йоаца гIулакхаш кхоачаш а даь, халкъашта юкъе кIезига-дукха тешам эттача, ювца а къоастае а вIаштIехьадаргда.

ЧIоагIа нийса а дика а я правительствошта керте латтараш юкъе а болаш переговораш е еза яха предложенеш. ТIеххьарча хана Малхбузехьа цхьабараш кхыча мехкий гIулакхий министрий совещани вIашагIтохар могадеш ба. Цхьабакъда, тешам болаш дийтеш, из тайпа совещани пайдане хург хилар? Цу тайпара тешам болаш бац. Тешам ца хиларал совгIа, цу тайпара никъ дIабихьача правительствошта керте латтачар совещани вIашагIтохарна керда духьаленаш гучаяргья. Дунен ерригача общественносто дIадех паччахьалкхенашта керте латтараш керда вIашагIкхетар, хIаьта советски предложенеша из боккъонца кхоачашделга вIаштIехьа а доакх.

Дунен халкъаша къоастадарга хIанз Советски правительствос увттадеш дола дунен политикан дешаш моллагIча общественни деятелга, дунен тIа вахача моллагIча сагага кхоачаш а, цар дакъа лаца дезаш а да. Машар массанена а беза. Из беза герз кийчделга сихдара дукъа кIал латтача малхбузен мехкий халкъашта а. Нагахьа санна малхбузехьарча паччахьалкхенаша кхетама оазага ла а дийгIа, советски предложенеш тIаэце, машара а халкъашта юкъерча доттагIлен а сийлахь-йоккха уйлаш кхоачашхург хиларга дог а доахаш, паргIата са доаккхаргда масса мехкашка мел дахача адамаша.

(«Правдан» передовой, 1958 шу, 11 январь).

Совхоза рационализатор

Грознерча шурий совхоза комбайнер — Федоров Степан А., болх дика ховш механизатор ва. Шийй балха юкъе массаза а кердеи наха пайданеи дола хIамаш лохаш хул из. Цкъа, силоса кIоага юхе гIолла тIехвоалаш, силос хьалйоаккхаш воаллаш массехк саг бIарга вайра цунна. Федоровна дагадехар: «Механизмашца бе йиш я-кха из болх» аьнна.

Из уйла дIагучаяьккхар цо совхоза кулгалхошта а, инженерно-технически болхлошта а. Цар из къоабал а яь, силосоподъемник е волавелар Степан Алексеевич. Цун дика новкъост вар комбайнер нов. Грошев. Транспортерий типах йола силосоподъемник кийчйир цу шинне. Атта е йиш йолаш я из. Керттера оатхалаш, тишъеннача, пайдана йоацача комбайнех хьа а яьха ехкар цар цунах. Транспортер, электродвигатело кхестае езаш яр. Цудухьа, массанахьа а пайда эца вIаштIехьа йолаш хиланзар из (силосни кIоагаш электроэнерги йоацача моттигашка нийслора).

Федоровс лаьрхIар, электромотора меттел доагамца болх беш бола мотор оттабе, цу тайпара силосоподъемник массанахьа а болх бе йиш йолаш хургья, аьнна.

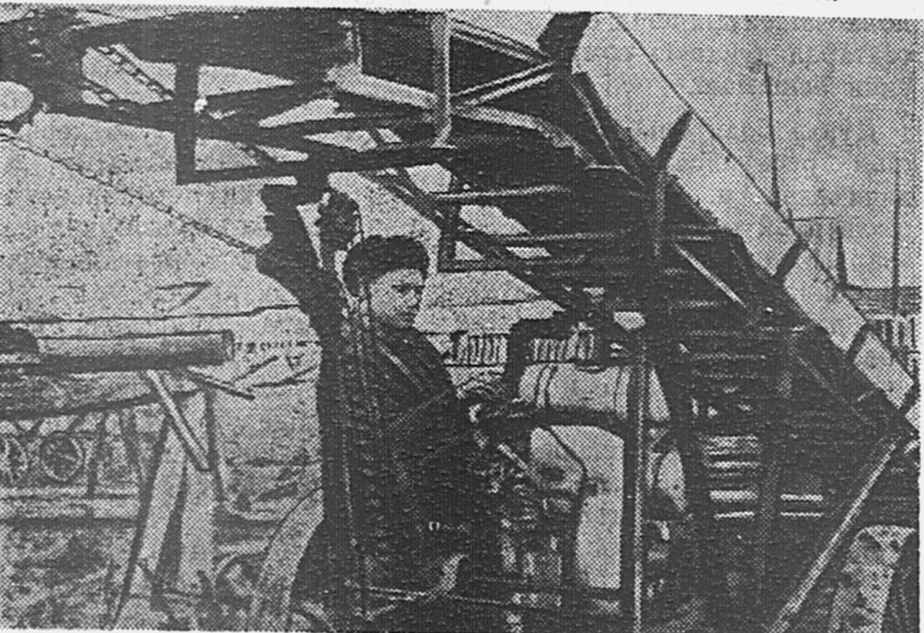
Укх деношка рационализатоппий пхелагIа йола силосоподъемник кийчъяь а ваьнна, цун балхага хьежар. Двигателагара дIаиккхача, еррига а оатхалаш тишача, болх беш йоацача механизмех кийчйир цо, кIийле (рама а ходовой часть а) мастерской юххе дIакхайса яьда, са болча аьшка йистош вIашагI а хийтта йир.

5 говра низ бола «ЗИД» яха двигатель, транспортер мичча бесса оагIора яьлча а нийса латтаргйолаш оттаяь я. 8 — 10 сахьата 8 — 10 килограмм мара доагам а доагадац. Силосоподъемнико дени-буси 2 сахьата бу болх лаьрхIача гучадоал из чIоаггIа пайда луш хилар.

Автомашинаца а говрашта тIехьа йийза а дIа-юха яхьа йиш йолаш я из.

Силосоподъемникашца болх болабаро, хьайбаш леладеча болхлой къахьегам аттагI а бир, кIоагашкара силос хьалйоахаш еш йола расходаш дукхаза кIезиг а йир. Цхьан силосоподъемнико беш бола болх, кулгашца 20 болхлочо бечунна нийсса ба.

Уж тайпа силосоподъемникаш моллагIча колхозо а совхозо а атта хьае йиш йолаш я. Цул совгIа, из механизм кхыча, лаккха грузаш хьалъийе езача пенаш доттача (кирпишк хьалтIаяккха а аргIаш деча йол хьалтела а) балхаш тIа а пайда эца йиш йолаш я.

СУРТА ТIА: Федоров С. А. ше кийчъяьча силосоподъемника болх тохкаш воал. А. Артомонова текст а сурт а.

Заочно дешаш болча хьехархой Iан сесси чакхъялар

Нохч-ГIалгIай педучилище заочно дешаш болча нохчийн гIалгIайн хьехархой Iан лекцейи экзаменийи сесси хилар I-ча январе денз 10-ча январе кхаччалца.

Сессе дакъа лоацаш 125 хьехархо вар, царех 10 саг хьехаш бола гIалгIайн нохчийн кхалнах а бар.

Сессе баьхкача хьехархошта лекци ешаш а царгара экзаменаш хьаэцаш а вар нохч-гIалгIай хьехархой говзал лакхайоаккхача института зав. кабинета вола Умаров М. У. Из нохчо хилар бахьан долаш доккха новкъостал хилар нохч-гIалгIай хьехархошта, цар дешача хана а лекцеш ешача хана а, уж ца кхеташ болча биологически терминех а цIарех а нохчий меттала уж дIаккхетабарах.

Укх шера хьалхара дIалуш йола экзаменаш тIехдика дIаелар Очархаджиев Ахьмада, Хамхоева Розас, Татаева Махьмад-Гире, иштта кхыбараша а.

Сесси дIаяьнначул тIехьагIа 10-ча, 11-ча январе сессе баьхкача хьехархошца нохч-гIалгIай хьехархой говзал лакхайоаккхача институто семинар йир. Цу семинаре говзача методисташа Тарануха Д. А., Умаровс М. У., иштта кхыбараша а шоай лекцешца дийцар дIадахача ах шера хиннача хьехара балхах а шоллагIча ах шера бе безача балхах а.

Института болхлоша доккха новкъостал дир школай програмий халагIа долча доакъоех а, хьехархаша бе безача кхыча балхах а хьехархой дIаккхетабеш.

Л. БОРОВА,
Нохч-ГIалгIай хьехархой говзал лакхайоаккхача института методист.

Первомайски районе идеологически болх эсала лел

Идеологически балха юкъе Iалаьмате боккха лорхIам болаш ба лекционнии нагляднии агитацени болх. Из болх ларттIа вIаштIехьабаьккхача моттигашка нах коммунистически кхетабара болх ларгIа лел. Цу боккхача лоархIамерча балха бе беззача тайпара теркам бац Первомайски района кулгалхоша.

Районни дешара отдела заведующи вола нов. Омельчук кулгал деш а волаш, Iилмани политически знанеш йоаржаеча общесвон отделени я районе. Отделенен чувоагIаш шовзткъа гаргга саг ва. ЗIамигача Первомайски района шортта кхоачам балла нах ба уж. Дале а район вIашагIъеллача хана денз еррига йиийшар 17 лекци мара яц. КIезига лекцеш йиишай района кулгалхоша (ССКП райкома секретараша н. н. Казорина, Котиковс, Ургаповс, райисполкома председатель н. Шадиевс).

Йиишача лекцешта юкъе кIезига моттиг дIалоац советски къамашта юкъера доттагIал дувцача лекцеша. КIезига хул лектораш гаьна, юстара ядача юрташка; Ключевоеи (ДаьттагIе), Дарьяльски юртсовета чуйоагIача юрташкеи.

Геттар кIалдита да районе стенной печата гIулакх Районни партен комитето цу балха йоакхо ца елга хьагойт, кхыметтел, районе эггара йоккхагIача Луговской Лесоучастоки 9-гIа Май цIи йола артели яхача шин промышленни предприятешка стенгазеташ хан-ханнахьа ара ца дувларо. Иштта кIалбиса латт колхозашка а стенной печата болх. Ленинеи Орджоникидзеи цIерах йолча колхозий животноводчески базашка болхлошта деша газеташи журналаши дац, е уж Iалаш а даь, дешаш агитатораш а бац. Кхыметтел ладувгIа радио а яц животноноводашта а, кхыболча районерча дукхача къахьегамхошта а.

ВIалла а бехказал йоацаш, тIехьабиса ба районе наглядни агитацен болх. КIезига я хьалгеха йоахкаш шиташ, стендаш, плакаташ. Райисполкома хьалхашка йоалла йиъ мара яц керда язъяь шит. ДукхагIа йола къаьна шиташ тIера йоазонаш дайна а я. Цхьаккха хIама яц гIалгIай меттала язъяь. Ужжамо дуккха а кхоачамбоацараш да Первомайски районе идеологически балха юкъе. Масала, партен райкома хьалхашка йоаллача витрина чу 23-ча ноябра чуделла «Сердало» яха газет ца хувцаш, саго теркал ца деш, 23-ча декабра кхаччалца, газета болхлочо райком сомаяккхалца даьллар. Iалаьмате дукха къахьегамхой ба районе связа болх во лелар бахьан долаш шоаш подписка яйта газеташ хьа ца ийдеш. Къаьстта леткъаш ба къахьегамхой Луговерча почтови отделененна.

Идеологически балха лоархIам кхетабеи шоай махулла сихагIа статья тIа белгалдаьха а даханза а дола кхоачамбоацараш дIадахеи декхарийла я Первомайски ССКП райком.

Хь. ГАЛАЕВ.

Сайрийна дешача нефтяной техникума филиал

Пхи шу дизад Старопромысловски районе Грозперча сайрийна дешача нефтяной техникума филиал хьайийла.

Филиал хьайийлача хана денз укхаза дешаш къона нефтянилаераш, кадрови болхлой ба. Веррига филиале дешаш 100 саг ва. Укхаза хьехаш ба йоккха опыт йола квалифицированни инженераши хьехархойи.

ХIанз Iай хургйолча сессена кийчлуш ба деша багIараш, хIаьта 5-ча курсера бараш бурувмашинаштеи механизмаштеи курсови проекташ увттаеш ба.

1957—1958 дешара шера 65 саг ва техникум яьккха, дипломаш хьаэцаргйолаш.

Нохч-ГIалгIай АССР-а нефтяной промышленноста эшаш бола специалисташ кийчбар — сайрийна дешача нефтяной техникума сийлен декхар да.

А. ТИЩЕНКО,
Сайрийна дешача техникума 5-ча курсера дешархо.

Нохч-ГIалгIай мехкара Iаламан рузкъаш халкъана пайдане хилийта

СССР-а Лакхехьарча Совета юбилейни сессе ше доклад еш новкъоста Н. С. Хрущевс аьлар, боахам дегIаахара перспективни планаш практически кхоачашъярна махулла дикагIа пайда эца беза вай Iалаьмате дукха долча Iаламан рузкъех. Из духьал вай республиках аьннад ала йиш йолаш да, хIана аьлча вай республика Iаламан рузкъех Iалаьмате йIаьхи йоландаь.

Вай кертера рузкъа — мехкдаьтта да.

«Iаьржа дошув-мехкдаьтта» Нохч-ГIалгIай мехка хIама ца эшшаш массанахьа а да.

Укх тIеххьарча шерашка довкъашкеи Iаьржача лоамий кIасар тIеи даьча тохкамаша хьахьекхар дуккхача хIаманга дог даха йиш йола гIулакхаш. Карабулакеи Ачалкхеи промышленни мехкдаьтта даккха доладаро тешал ду йоккха тIехьале йолаш уж районаш хилар.

Цхьабакъда мехкдаьтта доаллача моттигех кхоачам болаш пайда ийбац вай. Вай республике мехкдаьтта даккхар чIоагIа тIехьа латт кхыча республикашка, краяшка, областашка доаккхачул.

Нохч-ГIалгIай мехкарча нефтяникий ювца ца езаш дика торонаш я укх гарггарча шерашка овлан тIара шоай хьал тоадеи эггара кIезигагIа доаккхе а шозза дукхагIа мехкдаьтта даккхеи. Из дарна Карабулаке, Ачалкхе, ГIойт-Керте, ДаьттагIа йола мехкдаьтта доалла моттигаш махулла чехкагIа кийчъе а промышленни мехкдаьтта даккха дIайолаялийта а еза. Цунца цхьана динза даргдоацаш да йолаш йолча скважинех пайда эцара коэффициент лакхъе а эксплуатацен шоллагIа методаш юкъейоалаяр шерде а лоаттабу къовсам чIоагIбар.

КIезига мах болаш яц вай республикан хьунаш а. Царех ала а доагIаш ала йиш я «баьццара дошув» аьнна. Вай республикан хьунаша дIалоац 300 эзар гектар. Цу хьунашта юкъе да Iалаьмате чIоагIа мах бола ер тайпа породаш: малхбоалеп поп, пхаьн, къахь-эсти, къоахк, муш. Цар дахча чIоагIа хинна ца Iеш, Iалаьмате хоза текстура йолаш а да. ЧIоагIа а хоза текстура йолаш а хиларах цу породех пайда ийбу мебель, музыкальни инструменташ, фанера еча, хIаьта иштта шестернеш, тулкаш, винташ, конаш деча а машинаш хьаеча кхыйола дукха оатхалаш еча а.

Хьунашта зе а ца деш, хIара шера республике 500 эзар кубометр гаргга дика хьу кийчъе йиш я вай республике. Цхьабакъда укх тIеххьарча шерашка кийчъеш йола хьу 200 кубометрал дукхагIа яц.

Хьу кийчъерий Iалаьмате дукха кхоачамбоацараш да. Оргкомитетерча мебельнии бахача наха эша хIамаш ечеп промышленноста управленес керттерча даькъе хьу кийчъю хьуний йистошка гIоллара, хьунашта юкъе кIоарга чу а ца ухаш. Республике хьу кийчъеш йола керттера организаци а я из. Иштта хьу хьекхача моттигашка лоттийсаш дола доккхий хенаш-Iалаьмате дукха хьу пайда боацаш хIалак хул.

Хьекха хьу дукхагIа кийчъярна укх гарггарча шерашка Шалински, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Советски, Первомайски районашка хьу кхухьаргйола наькъаш дахка проект увттаю: Буковке а Вашендора къухе а керда херх хьокха заводаш йохкагья, Ермоловски лесозавод шеръергья. Херх хьокхаш хьакъестача дахчах активированни кIор, уксусни кислота, кхы дуккха продукташ а йоахаргйола лесохимически завод йилла лерхI Буковке.

Вай республикерча хьунашка Iалаьмате дукха хьуна сомаши комараши я. Iилман-тохкама организацеша хьунаш тохкаш даьча тохкамаша хьахьекхар хIара щера 10 эзар тонна хьун сомаши комараши кийчъе йиш хилар. ХIаьта мадарра аьлча 1000 тонна мара гулъяц царех, из во вIаштIехьа даьккха а да.

Хьуна сомий бешамаш дIайогIа пхиъ совхоз йилла лерхIаш да республике, Первомайски, Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски, Шалински, Веденски, Ножай-Юртовски районашкара дукха хьуна сомаш дIабегIа йола хьунаш царга дIа а луш.

ГIишлонаш хьальеча эша материалаш ергйола дукха бедал йоалла моттигаш я вай республикан территорен тIа. Царех эггара лоархIаме яр я Чантыоаргам яхача къухара цемент йоаккха мергелаши мергелий известнякаши йоахка моттиг. Советски районера гипс йоаккха материал йоалла моттиг. Миллионаш тоннаш я уж материалаш цу моттигашка. ХIаьта кхыча областашкара республике тIаккхухь бIаьш эзараш тоннаш цемент, итташ эзараш тоннаш кIир а алебастр а. Нохч-ГIалгIай совнархозо лерхI укх гарггарча шерашка, шифер юцех а йолаш, цемент ю завод хьалъе, шера 50 эзар тонна йоаккхаргйола алебастрови завод хьалъе.

Къаьстта дика да вай лаьтташ а климат а. Йовхал дукха йолаш а хий дилла а (орошение) дика торонаш хиларах вай республике массанахьа а комсаш йогIа, шекар доаккха свеклаш, тхьамка, хьажкIаш, овощаш кхы дуккха дика мах бола а лаккха пайда боала а культураш дIае йиш я. Дукхача районашка цхьан шера шозза культураш дIайийна чуэца тарлургда. Комсаш дIаегIа моттигаш Iалаьмате кIезига я вай. ДIаегIача комсий цхьа гайдолг а доацаш дукха колхозаш а кхыметтел бIарчча районаш а я. Овощаш а кIезига дIаюв вай республике. Маьхаш деча организацеша кхыча краяшкара а областашкара а тIаккхухь овощаш, уж тIаккхухьача транспортага дукха мах дIа а ухийташ.

Укх тIеххьарча шерашка цхьайолча колхозаша толам боллаш чакхдаьккхар ардаш тIа ялат дIадувлга, цу наькъаца, цхьан лаьттара шера шозза ялат а доаккхаш. Цхьабакъда, юрга боахаман управленес кIезига теркам тIабахийтар цу боккхача лоархIаман гIулакха. Из иштта хиларах тешал ду 1957 шера ардаш тIа дIадиина ялаташ 1956 шера дийнарел кIезигагIа хиларо а.

Республикан юрта боахам дегIабара йолча перспективни планах 1965 шу тIакхоачаш 18 эзар гектар комсии бешамаш дIайогIа лерхI, вешта аьлча, 1957 шера хинначул диазза дукхагIа уж шеръе лерхI. Наьсарен, Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски, Шалински, Гудермесски, Курчалоевски районашка шекар доаккха свеклаш дуккха дIае лархI. Цунца дувзаденна 1958—1960 шерашка вай республике шекар доаккха завод хьалъе лерхI. Дукхача районашка тхьамка дIаде лерхIаш да. Шеко йоацаш да цу гIулакхаша лаьттах а климатах а дикагIа пайда эца торо хулийтарг хилар, колхозий а совхозий а доходаш лакхъерг хилар.

Нохч-ГIалгIай мехка кхы а дукха да вIалла пайда ца ибеш дола Iаламан рузкъаш. Царна юкъе йоагIа кварц йоалла гIумараш, минеральни а дIайхача а хин хьасташ. ХIанзолца хьа уж дика тахканза да. Цу гIулакха тIехь боккха бехк ба планови комиссени. Цун декхар да Iаламан деррига рузкъаш тахкар вIаштIехьа даккха а советски халкъана царех пайда эца йиш йола наькъаш белгалдаха а.

А. ПЛАТОНОВ,
НГIАССР-а госплана председатель.

Тоам бола кагирхой

Города комсомольско-кагирхой бригадашта юкъе дикагIа ярш

Грознен комсомольско-кагирхой бригадий балха итогаш белгалийича гучадаьлар 1957 шера хьалхарча моттигах луш йола вымпел КПП деревообделочни цеха Голованова Николая плотникий бригадана яла езилга. 224 процента кхоачашйир цу бригадо шера йоагIа план. Дика къахьийгар кагирхоша Ефимова, Журавлева, дукха ха йоаццаш арме вахача Земцова Виктора, иштта кхыбараша а.

Сиденкова столярий бригадо яьккхар шоллагIа йола моттиг.

Монтажникаша кхоалагIча моттига вымпел яккха а сахьат хиланзар.

— Тха бригадо беррига низ тIабохийтаргба, — йоах бригадиро н. Солнышкина, — укх шера вымпел хьаяккхара духьа. ТIаккха хьалхарча кхаь моттига кхоккхе а вымпел тха комбината кагирхошка хургья.

— Иштта хила а деза из-м! — аьле, хьаллоац цун дешаш кхыча болхлоша.

Болхлоштеи салташтеи юкъера доттагIал

Хоза гIулакх дувзаденнад КПП кагирхоштеи Грознерча военни частен салташтеи юкъе. Комбината клубе касткаста салоIама сайренаш, халхараш, концерташ хул, салтий юкъе а болаш.

Клубе болх беш художественни самодеятельностен хоровой, халхарий, драматически кружокаш я (художественни кулгалхо столяр Варварин Николай). Тайп-тайпарча кружокашца дакъа лоацаш ва 30 гаргга салте.

Массехк концерт оттадир цу коллективо кердача шера хьалхарча деношка.

ХIанз КПП художественни самодеятельностен (в. аь., «болхлойи салтийи») коллектив Советски Эскара 40 шу дизарга йоккха сакъердаме концертни программа кийчъеш я.

Хоза вIашагIкхийтта шоай коллектив йицлуш бац дукха ха йоаццаш арме баха Голованова бригаде болх беш хинна Земцов Виктори Супрунов Владимири. Укх деношка письмо дайтар цар шоай хьалха хиннача бригадирага.

— Дега чура баркал оал оаха барттайначa бригадана — йоах письмо тIа — Арме тхой гIулакх даь даьлча, кхы ца говш, юхадоагIаргда тхо тхой коллектива юкъе.

Агитаторех лаьца массехк дош

Комбинате агитатораш дикагIа бола болхлой ба.

— Нахага кхетама дош ала формальни бокъо хиларал совгIа, — йоах КПП комсомольски организацен секретаро новкъ. Хорошкова, — агитатор моральни бокъо йолаш а хила веза. Дикача болхлочун дош наха дIа дика эц.

Агитатораш бола къона болхлой Кротова Дуся, Попов Сергей, иштта кхыбараш а дикача балхаца белгалбаьннаб.

...Цехе делкъийна перерыв йолча хана воагIаш хул Донцов Иван, бе газет а доаллаш.

— Дийшадий оаш таханара газет? — аьнна, хаьтта а хаьтте, юха жоп даларга ца хьежаш, волалу Иван газет деша. Безаме ладувгI цунга къоначa болхлоша.

КПП агитаторий группас дика чакхъяьккхар халкъан судахой харжара компани. ХIанз агитатораш кийчлуш ба хьатIадоагIаш дола СССР-а Лакхехьарча Совета а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а депутатий хоржамаш толаме дIадахьа.

I. КОСТОЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа боахам дегIабара паччахьалкхен план 1957 шера кхоачашъяра итогех

Нохч-ГIалгIай АССР-а статистически управленен хоам

1957 шера промышленность, юрта боахам, транспорт капитальни гIишлонаш, товарооборот, культура дегIаяра болхлойн гIулакхерча наьхеи дукхал — кIезигал хувцаялар а укх тайпара да:

I. Промышленносто арахецачун план кхоачашъяр

1957 шера валовой продукци арахецара план укх тайпара кхоачашъяьй:

	1957 шера план кхоачашъяра проценташ
Ерригa а республике гIола	103
Совнархоза промышленность	103
Нефтеперерабатывающин газовойн промышленноста управлени	106
Цунна юкъе я:	
«Октябрьнефть» яха нефтепромыслови управлени	109
«Старогрознефть» яха нефтепромыслови управлени	102
«Малгобекнефть» яха нефтепромыслови управлени	110
«Горскнефть» яха нефтепромыслови управлени	105
Гудермесски нефтепромыслови управлени	105
Правобережни нефтепромыслови управлени	101
Нефтегазови управлени	103
Автотракторни ремонтни завода	104
Центральни ремонтно-механически завод	109
Нефтеперерабатывающи промышленноста управлени	102
Цунна юкъе я:	
Грозненски нефтеперерабатывающи завод	100,8
Грозненски крекинг-завод	103
Грозненски нефтемаслозавод	109
Новогрозненски нефтеперерабатывающи завод	100,4
Производственно-товарни контора	104
Теплоэлектроцентраль	123
Ремонтно-механически завод	108
ГIишлонаш хьалъяреи гIишлонаш е материалаш арахецарей управлени	119
Кирпишкий заводий управлени	115
Рудагара дIаиккхача лаьттагIара доахача рузкъай контора	127
Первомайски леспромхоз	111
Грозненски леспромхоз	104
Производственни предприятей комбинат	134
Кхачан промышленноста управлени	103
Цунна юкъе я:	
Ацетонови завод	102
Маслозавод	108
Кхачан промышленноста трест	104
Цунна юкъе я:	
Ассински консервни завод	90
Грозненски консервни завод	103
ЧхьагIара, къаракъа, коньяка завод	113
Червленски чхьагIара завод	113
Дулха, шури промышленноста трест	102
Цунна юкъе я:	
Грозненски дулха комбинат	105
Грозненски гормолзавод	94
Духхьал совнархоза кара йола предприятеш:	
«Красни молот» завод	97
Грозненски химически завод	108
Транспортни машинаш хьаю завод	83
Тарно-мебельни комбинат	103
Автогенно-карбитни завод	107
Моттигерча Советий промышленность	104
ГIишлоний материалий промышленноста управлени	78
Цунна юкъе я:	
№ 1 йола кирпишкий завод	83
16-ча партсъезда цIерагIара кирпишкий завод	111
«Красни Октябрь» яха кирпишкий завод	22
КIир йоаккха завод	104
Мебельни деревообрабатывающи промышленноста управлени	102
Цунна юкъе я:	
Грозненски леспромхоз	92
Ермоловски деревообделочни комбинат	122
№ 1 йола мебельни фабрика	95
№ 2 йола мебельни фабрика	112
Деревообделочни комбинат	104
Яйгача промышленноста управлени	104
Цунна юкъе я:	
№ 1 йола швейни фабрика	101
№ 2 йола швейни фабрика	105
№ 3 йола швейни фабрика	108
Кога гIирса фабрика	105
Продовольственни товарий промышленноста управлени	107
Цунна юкъе я:	
Мельхлебокомбинат	100,3
№ 3 йола маькх ю завод	100,9
Макароний фабрика	101
Кандитерски фабрика	100,5
Пивзавод	104
Моттигерча промышленноста управлени	108
Цунна юкъе я:	
Химзавод.	117
Хьу кийчъю комбинат	120
Кирпишкий завод	126
Доагама промышленноста управлени	75
Цунна юкъе я:	
Веденски леспромхоз	65
Республикански министерстваштеи ведомстваштеи кара йола промышленность	107
Цунна юкъе я:	
автогаражни оборудованен завод	108
электромеханически завод	104
промыслови коопераден артелаш	112

Партеси правительствоси баьча соцамца промышленностен гIишлонаш хьалъяреи управлени эргайоаккхаш юхаоттаяро промышленни предприятешта хьалхале лелаяр лоархIам болаш тоадир, цо Iалашдир паччахьалкхено увттаяь планаш толам болаш дикагIа кхоачашъяр а промышленни производство дикагIа дегIайолаеш лакхъяр а.

Нохч-ГIалгIай экономически административни района Совнархоза мехкдаьттан промышленноста болхлоша ханал хьалхагIа, 1957 шера 14 декабре, мехкдаьтта даккха шера йоагIа план а планал тIех мехкдаьтта даккха шоаш тIайийца декхараш а кхоачашдир.

1957 шера ерригa а валовой продукци республике гIолла арахецар 1956 шерца нийсдича 10 процент лакхделар, цунца совнархоза промышленноста продуци 11 процент лакх а луш.

1956 шерца нийсдича оттаянь планаш кхоачаш ца яь промышленни предприятеш 30 кIезигагIа я.

ХIанз укх сахьата совнархоза предприятеша республикан ерригача промышленни продукцех 82 процент арахец, цунца цо доаккх: мехкдаьттеи газни, нефтепродукташ, мехкдаьттан оборудовани, фенол, ацетон, бутанол 100 процент, консерваш, дулхеи баьцийи дьтта, колбасни изделеш, дулх, шуран продукци 100 процент гаргга.

1957 шера промышленни продукцен дукхагIа долча тайпай план кхоачашъеш, болат даккхара, нефтеаппаратура, кирпишкаш, херх хьакхаь материалаш, консерваш яра план кхоачашъянзар.

Совнархоза ерригача промышленни предприятех 1957 шера валовой продукци арахецара план кхоачашйир 43 предприятес, план кхоачаш янзар 8 предприятес.

Валовой продукцех йоагIа план кхоачашъеш, оттаьча ассортиментех йоагIа план кхоачашъянзар:

Эксплуатационни вышкаш еча Центральни ремонтно-механически заводо;

Iаламан газ йоаккхача нефтегазови управленес;

Кирпишкаш еча заводий управленес;

Хьуна херх хьоккхача Первомайски леспромхозо;

ГIишлоний хьуни херх хьакхьча материалийи Грозненски леспромхозо;

Дулхах, кхеех, овощех консерваш еча Грозненски консервни заводо;

Мебель еча Тарномебельни комбинато;

КIир йоаккхача заводо;

Мебель еча Грозненски деревообделочни комбинато.

II. План кхоачашъяри промышленни продукци арахецар лакхдалари

1957 шера план кхоачашъяри промышленни продукцен кертера тайпаш арахецилга лакхдалари укх тайпара да:

	1957 шера план кхоачашъяра процент	1957 шу 1956 шерарча проценташа
Мехкдаьтта	105	100,9
Газ	105	106
Бензин	111	120
Керосин	90	84
Дизельни доагам	105	174
Нефтебитум	103	97
Болат	97	109
Нефтеаппаратура	89	98
Грязеви насосаш	93	98
Станокаш — качалкаш	102	173
Автоприцепаш	105	76
Кирпишкаш	92,2	103
Тховна тIа юлла кирпишкаш	80	97
КIир	122	110
Сборни аьшкбетона конструкцеши деталаши	113	135
ГIишлоний хьу кийчъяр	100	128
Херх хьакхаь материалаш	98	110
Фенол	113	131
Ацетон	112	126
Бутанол	100,2	106
Кхалнаьха а маIача наьха а пасаташ	95	107
Чухьа ювхаю трикотаж	108	121
ТIехананьа ювхаю трикотаж	120	133
Кога бувхабу гIирс	107	111
Дулх	104	109
Дулха даьтта	97	143
Баьца даарий даьтта	107	106
Консерваш	90,6	96
Къаракъи ликера-къаракъа изделеши	114	139
Пиво	107	116

1957-ча шера республике ерригa а йир 120 млн. кирпишкаш, 126 эзар кубометр херх хьакхаь материалаш, 696 эзар кога бувхабу гIирс, 41,3 эзар тонна маькха а маькхабулкай а изделаш, 3016 тонна кондитерски изделеш, 9011 тонна баьца даарий даьтта, 42,3 млн. условни консервни банкаш.

Къахьегама овсарален план 1957 шера кхоачашйир республикан промышленносто ерригa 100,4, процент.

1957 шера къахьегама овсарал 1956 шерца нийсйича 5,3 процент лакхъеннай, цунца совнархоза промышленноста яр 8,3 процент лакх а луш.

1956 шерца нийсйича къахьегама овсарал лакхъеннай мехкдаьттеи газни йоаккхача промышленносте 3 процент, нефтеперерабатывающи промышленносте 17 процент, гIишлонаш хьалъечеи гIишлоний материалаш хьаячеи управленен предприятешка гIолла 12 процент, Грозненски химически заводо 25 процент, кога гIирс беча фабрико 5 процент, ацетонови заводо 5 процент, даьтта доаккхача заводо 17 процент.

Царца 1957 шера йола къахьегама овсарала задани кхоачашъянзар «Красни молот» заводо, транспортни машинаш еча заводо, Грозненски, Ассински консервни заводаша, мельхлебокомбинато, кондитерски фабрикас.

Промышленни продукцега дIадолар 1956 шерца нийсдича, хьалххагIе даьча лоархIамех, 0,6 процент лохданнад, цунца совнархоза промышленносте гIолла 0,1 процент лох а луш.

Республике промышленни продукцега дIадодар планал тIех лохдеш кходарах 56 млн. пайда баьлар, цунца совнархоза промышленносте гIолла 53 млн. а боалаш.

Республикан мехкдаьтта доаккхача промышленноста технико - экономически хьокхамаш тоаделар. 1957 шера 1956 шерца нийсдича эксплуатационнии тохкамаш дарнеи тоха бурув лакхделар. 1957 шера тохкамаш де бурув тохара план 117 процент кхоачашйир.

1957 шера мехкдаьтта доаккхача промышленносте дIахо дихьар мехкдаьтта доаккхача интенсификацен методаш юкъе яхьара балхаш. Мехкдаьттан скважинай эксплуатаце шоллагIа методаш шерра юкъе йоалайир.

1957 шера «Красни молот» заводе эггара хьалхара хьайир хица мехкдаьттан тIоанаш доxаду кхы а боккхагIа низ бола «2-АН-500» маркан насосни агрегат.

III. Юрта боахам

Юрта боахам чехкка лакхбаьнна партеси правительствоси даь соцамаш кхоачаш а деш, республикан колхозашеи совхозашеи хьайбаех йоаха продукташ а уж паччахьалкхенна дIаялар а лакхделар.

1956 шерца нийсдича республикан колхозашеи совхозашеи хьайбаех йоаха продукташ яхар укх тайпарча боарамашца да:

	1957 шу 1956 шера проценташтца
Шура	110,1
Фуаш	119,6
Тха	107,4

Юрта боахаман лаьттан хIара 100 гектара тIера лоархIаш 1957 шера хьайбаех йоаха продукташ яьхар:

Колхозашкеи совхозашкеи шура—50 центнер.

Царна юкъе: колхозашка—42 центнер.

Совхозашка—85 центнер.

Колхозашкеи совхозашкеи тха—257 килограмм.

Царна юкъе: колхозашка—265 килограмм.

Совхозашка—228 килограмм.

Колхозашкеи совхозашкеи ялаташ дувча хIара 100 гектара тIара лаьрхIа даьхар фуаш —7,6 эзар.

Царна юкъе: колхозашка—7,9 эзар.

Совхозашка—6,6 эзар.

1956 шерца нийсдича хIара 100 гектара тIара лаьрхIа шура яккхар лакхделар: колхозашка —9 центнер, совхозашка—8 центнер, фуаш дахар: колхозашка—2,4 эзар, совхозашка — 2,1 эзар, тха даккхар: колхозашка—54 килограмм; совхозашка—33 килограмм.

Цунца хьайбаех йоаха продукташ лакхъяларга хьежжа лоархIам болаш лакхъелар хьайбай продуктивность а 1956 шерца нийсйича. 1956 шера колхозашкеи совхозашкеи юкъера лаьрхIача беттача Iаттагара 2.048 килограмм шура яьккхар, цунца цхьана:

колхозашка 1945 килограмм,
совхозашка 2294 килограмм.

Цхьан устагIан тIера 4,6 килограмм доаккхаш тха даьккхар колхозашкеи совхозашкеи.

Царна юкъе: колхозашка—4,4 килограмм.

Совхозашка—6,0 килограмм.

1956 шерца нийсдича республикан колхозашкеи совхозашкеи хьайбай продуктивность лакхъелар:

Юккъера лаьрхIача беттача цхьан Iаттагара шура яккхар —345 килограмм,

юккъера лаьрхIача цхьан устагIан тIера тха даккхар—0,8 килограмм,

юккъера лаьрхIача яхкача цхьан когамо фуаш дар — 26 фуъ.

1957 шера оттаяь хьайбаех йоаха продукташ кийчъяра а йохкара а йола паччахьалкхен план ерригa а республике гIолла кхоачашъяьй укх лоархIамашца:

1957 шера йоагIа план кхоачашъяра проценташ	
Дулх	96,8
Шура	110,3
Фуаш	112,5
Тха	104,0

ДIадахача шерца нийсдича паччахьалкхенна хьайбаех йоаха продукташ дIаялар укх тайпара лакхденнад:

Шура	21,1 процент,
Тха	2,8 процент,
Фуаш	34,2 процент.

1955 шерца нийсдича хий дехка кхаш дерригаш а республике гIолла 14914 гектар е 24 процент лакхденнад.

1957 шера тракторашца деча балхашта оттаяь план машиний — тракторий станцеша 109,3 процент, юрта боахама Министерствон совхозаша 79,6 процент кхоачашъяьй.

1958 шера Iан тIехь дувча ялатий план ерригa а республике гIолла 106 процент кхоачашъяьй.

Колхозашта зябь яра план машиний-тракторий станцеша 97,5 процент, юрта боахаман Министерствон совхозаша 68,8 процент кхоачашъяьй.

Сомий, комарий, комсий бешамаш яхкара план ерригa а республике гIолла 108 процент кхоачашъяьй, цунца колхозаша — 104 процент, совхозаша — 118 процент а еш.

IV. Транспорт

1957 шера Орджоникидзевски машин-наькъа Грозненски отделене гIолла мухьаш дIакхахьар лоархIам болаш лакхделар.

Мухьаш тIадоттара йола паччахьалкхен план 106 процент кхоачашъяьй, цунна юкъе кертера мухьаш:

нефтепродукташ тIайоттар — 109 проценти ялат тIадоттар — 118 проценти кхоачаш а еш.

1956 шерца нийсбича локомотиваша ден-бус бу юккъера никъ 8 процент лакхбеннаб.

Дукха мухьаш тIадола еза поездаш лелаяр ерригa дIаяхийтача поездех 53 процент лоацаш лакх а деннад, 1956 шерца нийсдича цу поездай дукхал 60 процент дегIа а денад.

Шера йоагIа къахьегама овсарала план машин-наькъа отделенес 105 процент кхоачашъяьй.

Мухьаш дIакхахьарга дIадодар планах оттаьяча заданес лийрхIачул 12 процент лохдаьд.

V. Капитальни гIишлонаш

1957 шера йола капиталовложеней план республике гIолла ерригa а 95 процент кхоачашъяьй, цунца совнархоза предприятешеи организацешеи 100,2 процент, союзнии республиканскии министерствай а ведомствай а предприятешеи организацешеи 88 процент, моттигерча Советий предприятешеи организацешеи 79 процент кхоачаш а еш.

ГIишлонаш еча подрядни организацеша гIишлонаш хьалъяра-монтажни балха шера йоагIа план кхоачашъяьй укх боарамашца:

	1957 шера план кхоачашъяра проценташ
ГIишлонаш ю ерригa подрядни организацеш	101
Царна юкъе:	
1. Совнархоза подрядни стройорганизацеш	106
№ 12 йола трест	106
«Грознефтезаводстрой» трест	109
2. Министерствайи ведомствайи подрядни стройорганизацеш	100,3
3. Моттигерча. Советий подрядни стройорганизацеш — «Чечингстрой» трест	76

1957 шера паччахьалкхен чотах хьал а даь, эксплуатаце дIаденнад 77041 квадратни метр, 1956 шера хинначул 20704 квадратни метр дукхагIа, е 37 процент дукхагIа.

Цул совгIа, городе бахача наха шоай чотахи паччахьалкхен кредита новкъосталцеи хьалдаьд 49100 квадратни метр нах чубаха цIенош.

Юрташка бахача наха шоай чотахи паччахьалкхен кредита новкъосталцеи хьалдаьд 15675 нах чубаха цIенош.

Республике лоархIам боллаш яьржар горьковски автозавода нах чубаха цIенош хьалдара халкъа метод. 1957 шера цу методаца хьалдаьд 16600 квадратни метр нах чубаха цIенош.

VI. Болхлойи гIулакхерча наьхеи дукхал

Республикан халкъа боахаме 1957 шу йистедоалаш 160 6 эзар саг вар, 1956 шераца нийсдича 16,9 эзар саг дукхагIа хилар

Промышленносте болхлойи гIулакхерча наьхеи дукхал лакхъелар 1,9 эзар саг, совхозашка — 14,8 эзар саг.

Совнархоза промышленни предприятей болхлойи гIулакхерча наьхеи дукхал республикан промышленноста берригача болхлойи гIулакхерча наьхеи 70 процентал совгIа я.

VII. Товарооборота план кхоачашъяр

1957 шера, республикан торговли дIахо дегIайоагIаш, паччахьалкхени кооперативнии розничи товарооборот, общественни даар юкъе а доагIаш, 1675 млн. сом хилар, 1956 шера хинначул 25 процент дукхагIа а хилар. Цунца юртара торговли, кертера потребительски кооперацес дIахьош йола, кхы лакхагIа дегIаенай, 1957 шера цун розничи товарооборот дегIаера 44 процент.

1957 шера розничи товарооборота план республике ерригa а кхоачашйир 109 процент, цунца торгови сета товарооборота план — 109, общественни кхачан предприятей сета план 110 процент.

Цхьаццайолча торговлен организацеша розничи товарооборота план кхоачашйир укх тайпара:

Гастроном	48	108
Универмаг	80	119
Грозненски горпищеторг	245	102
Грозненски горпромторг	218	104
Гудермесски торг	22	117
Столовей трест	62	108
Машин-наькъа ресторанаш	19	106
Спортторг	11	126
Ювелирторг	8	130
Главлесстройторг	9	123
Совнархоза УРС	287	107
Орджоникидзевски машин-наькъа Грозненски отделенен ОРС	72	109
Аптекоуправлени	16	110
Книготорг	10	121
Союзпечать	9	104
Респотребсоюз	456	115

1957 шера лоархIам боллаш лакхделар потребительски кооперацес колхозашкеи совхозашкеи эшачул совгIа йола юрта боахаман продукташ комиссионни хьисапе реализаци ярна чуозар.

Потребительски кооперацес комиссионни торговли 1957 шера 26 8 млн. сом хилар. Из 1956 шерца вIаши нийсдича 25 процент дукхагIа да. Цунца комиссионни хьисапе дохкача юртбоахаман продуктай маьхаш юкъера лаьрхIача 1957 шера 1956 шерца нийсдича дерригача товарех 16,5 процент лохделар.

VIII. Культуран гIишлонаш хьалъяри унахцIено лораяри

1957 шера городашкеи юрташкеи дешара школаш дукхагIа дегIайоагIилга дIаходихьар. Школай дукхал, болхлойи юртарчеи кагийча наьха школаш а кхийнарашта йола заочни школаш а юкъе йолаш, дIадахача шерца нийсйича 8 процент лакхъелар.

1957 шера юкъерча дешара школа йисте яьккха, аттестат хьаийцар 3669 саго.

Лакхерча дешара заведенешеи техникумашеи, заочни деша багIараш юкъе а болаш, 1957 шера арахийцар 1949 къона специалист.

Культурни-кхетама учрежденеш шеръелар. 1956 шерца нийсйича библиотекай дукхал 4 процент лакхъелар, клубни учрежденеш-3 процент, киноустановкаш-6 процент лакхьелар.

1957 шера дIахо дегIадера унахцIено лораяра гIулакх. Больницешкара менгеш шера 8 процент дукхагIа, массазза а йолча яслешкара моттигаш — процент, санаторешкареи, дом отдыхашкареи — 6 процент лакхденнад.

* * *

1957 шера паччахьалкхен план кхоачашъяра хьоккхамаша тешал ду вай мехка ерригa экономика санна, Нохч-ГIалгIай АССР-а боахами культуреи дIахо а дегIабарах.

Нохч-ГIалгIай АССР-а статистически управлени

Нохч-ГIалгIай республикан шура йоахача хьайбай племенной болх тоабе

Республикерча юрта боахаман кертера дарех цхьа декхар да цхьан сага сих хьайбаех йоаха продукташ яхар лакхдар.

Из хала а сий дола а декхар кхоачаш дарна кертера гIулакхаш латт йизза йола доакъарий база вIашагIйолларах, хьайбашта эша гIишлонаш хьалъярах, дикагIча породах дола хьайбаш чехкка дебадарах.

Доакъарий дика база хиларах, хьайбаш дикача гIишлонашка леладарах а царга дика хьажарах а хьайбашкара йоаха продукци йоаккхалга лакхдар чакхдоаккхалургдац дикагIча породах дола хьайбаш чехкка деба ца дича.

ХIанз укх сахьата Нохч-ГIалгIай республике да тоъал дуккха продукци луш, шура йоаха доахан. Цхьабакъда шура яккхари доахана дулх даккхари лоха латт.

Дукха продукци луш дола вай республикера хьайбаш кхыча республикашкара доаладаьча племени къонача а шоаш кхедаьча а хьайбаех латт.

Из гIулакх иштта дIахьош да кертерча даькъе породах дола хьабаш леладеча совхозашеи колхозашеи. Из гIулакх шаьрдаь кара ца лацар дIахьокхалургда цу хьакъехь цхьайола районаш йийцача.

Шура яккхар лакхдарца республике белгалъяьлар Шалински, Джалка, Гудермесски, Гвардейски, Надтеречни яха совхозаш.

Цхьабакъда, племенной хьайбаш дебадар во латт.

Породах дола доахан дуккха дебеде тарлургда породах йолча племенной буглаца.

Цу лакхагIа йийцача пхе совхозе хIанз 4300 Iатта 149 «племенной» бугIа я. Уж бугIаш, дукха еце а, кхаба хала да. Цхьан бугIаца цхьан шера дIадодар юккъера лаьрхIача 3337 сом да.

Цул совгIа, доакъар тIадахьаш, кIала хьарцар деш, гIишлонашта ремонт еш, кхыдараш деш а царга дIадода 49.000 сом, хIаьта деррига дIадодар 546.534 сом да.

ХIара шера цу бугIех 20 процент хувц, вешта аьлча 28 бугIа. Цхьан бугIах 300 сом лаьрхIача а шера царга йода расход 84 000 сом да.

Дукха расходаш дIайолх дуккха йола племенной бугIаш хьалкхееш а уж кхычахьара хьайоалаеш а.

Цул совгIа, пленменной бугIаш хIара шера дукха эшаш хиларах, дикача породах йолча къонача бугIашца кхоачам булац.

Из кхоачамбоацар дIадоаккх воча породах йолча бугIашца. Дукха ахча а материальни расходаш а дIалоац цу гIулакхо, дикача породах дола общественни хьайбаш чехкка дебадар юхаувз цо.

Цу лакхехьа ювцача пхе совхозе 149 племенной бугIа лелаярах дIадодар, цар когаметта доахан леладича яккха йиш йолаш хиннача продукцен мах а лерхIаш, 1. 269. 755 сом да.

Ерригача республике лаьрхIача 10 миллионага кхеччалца лакхлу уж расходаш цхьан шера.

Иштта дола из гIулакх лаьрхIа а лаьрхIа, СССР-а юрта боахаман Министерствос ерригача республикашка, областашка, краяшка бугIаша дер дергдола хьайбашта искусственни осеменени ю Паччахьалкхен станцеш ехка йолаьй.

НГIАССР-а Оргкомитетерча юрта боахаман управленен инициативах 1957 шера из тайпа станци вIашагIъеллай Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен юртбоахаман опытни станце.

ДIадахача шера сентябрь бетта цу станценна Iалашйир элита-рекорд яхача классан племенной 5 бугIа, царех 4 1957 шера Ерригсоюзан юртабоахаман выставке хинна дикагIчарех я, выставочни комитето аттестаташ а денна.

Царех цхьанне характеристика иштта я.

ЦIенача породах йола симментад. Класс элита-рекорд, 3,7 процент хьоанал йола 8048 кг. шура лу из яьча Iатто.

1957 шера декабрь бетта республикаи, совхозаши, колхозаши цу бугIай гица Iалашъе йолаеннай из станци, договораш а увттаеш.

Касттача хана кхы а 7 племенной бугIа йоалаергйолаш я станци. ЛоархIамеи опытои хьахьокхачох, племенной 12 бугIа йолча станцена могаргда 60.000 станци дикагIа тоаярцеи из етт Iалашбе, совхозашкеи колхозашкеи доаханна искуссвенни осеменени елга дика вIаштIехьа доаккхе.

Цхьан Iатта осеменени еш 6 — 10 сом мара додац, бугIаш лелаеча 115 сом додача, цу бугIашта меттел доахан леладича царгара яккха йиш йола продукци а ца лерхIаш. Шалински, Грозненски, Сельски, Гудермесски, Наурски, Шелковски, Сунженски, Надтеречни, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартаноски районашка ийс филиал йола, 20 000 етт чулоаца, 35 племенной бугIа йола искуственни осеменни ю паччахьалкхен станци лелаярга дIадола, хьалхарча алашка дIакхоачийташ а, траншерашка 600. 000 сом фу филиспортага а, кхыча расходашка а дIадодар а тIехьа лаьрхIача.

Доахан дукхагIа чулацарцеи станци дикагIа тоаярцеи из сумма дикка лохлургья.

Хьайбашта искусственни осеменени ю паччахьалкхен станци йилларо племенной хьайбай гIулакх лакхедергда, цу гIулакха лоархIам Iилман а зоотехнически а хьакъехь айбергба. Из Iалаьмате боккха лоархIам бола гIулакх дIадахьаро таро лургъя: республикерча совхозашкеи колхозашкеи ферме 30-35 йолаш бугIа лелаелга лохде, дикагIа йолча бугIашца ферма Iалашъе, 8-10 миллион сом долаш хIара шера еш хинна расходаш 400-600 эзар кхоачаш кIезгъе, лоаццача хана породах дола хьайбаш чехкка дегIадоаладе а цар продуктивность лакхъе а, республике бугIаш эшаш дола хьал тоаде а уж бугIаш арахьара тIакхувлалга дIадаккха а, во бугIаш геттара дIаяха.

Иштта лоархIаме а чоалхане а дола гIулакх чакхдаккха станцена эш къаьстта йола торонаш.

ХIанз укх сахьата боагIаш бола болх бе а торонаш йоацаш я станци. Помещенеш яц, кхоачам боллаш автомототранспорт яц.

Кучерук Н. Х.,
Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен юртбоахаман опытни станци.

СУРТА ТIА: хIирий колхозникаша Молгабекски районерча «Ингушски» яхача совхоза цIенача дегашца совгIата енна IайгIар.

С. ШЕРИПОВА сурт.

фельетон

Капитон Чахкиев

ГIайре дош

Алапех ца хулташ беркат-хайра,
Гоамдаь ваьлча нийса гош,
Сесага хIанз тIеххьар делар ГIайре
Кхы маргдоацаш чIоагIа дош.
Даьлар цхьа ди... ши ди... кIира даьлар...
Дош ца дохаш меттахь дар.
Сесага сов раьза хинна аьлар:
ХIанз малайк мо ва-кх тха вар...
ХIанз ший алапий укхо чудеча
Ергья оаха йоккха че».
ГIадъяха из яцар гIайгIа еча
Шоай кхы доацча коч-хаче.
Хьалха санна ГIайри ше чувоагIаш
Вувлацар хIанз кертах хьар.
Лоалахой бар чIоагIа ловца боахаш.
«БIарг ма хилба!»— йоахар цар.
Итт ди даьлар... даьлар... дийтта... пхийтта.
Ах хьаийцар алапий.
ГIайре ший дош ца талхаш дисийта
Бир ахчанна чIоагIа бий.
Саррахь балхар ше чуводаш ГIайри
Юстар ваьлар подвала.
ШоллагIчоа а из тIех ваьлар майрра.
Аьлар: «Хало еза ла...
Къонахчун дош болат хила деза, —
Уйла еш вар деша да. —
Iа дош дохой бовргба хьоцар безам, —»
Яхаш водар новкъа да.
ДIахо тIеххьара яр гуча яьлар
ЧхьагIара подвалех цаI.
«ХIанз укхох со воале, — ГIайре аьлар.
Воал-кх со, маьржа дуне яI!»
БIарг подвалагахь юха а кхоабаш,
Доха ца дар духьа дош,
«Са дешах хургбац-кха, яхаш, оапаш»
ГIайре хьалха теттар гош.
Иштта тIеххьарчоа тIехваьнна ваьлча
Селлар денал ший могош,
ГIадвахача ГIайре, мелла аьлча,
Юха дерзадир ший гош...
Цо лохийр ший алапех цхьа бешка...
ТIадилла мелар цо йий...
Лоалахочо Iурра водаш бежга
Кхоа чу тессар ГIайре кий.
ТIаккха сесаг, яьнна чехка оарцагI.
Лаха эттар вайна мар.
Яхаш: «Даьла кхеталва хьо боарзах
Кхы лургвоацаш вале къар!»..
Вайнар хоттала хьаура хайра,
Доацаш коча цхьаккха пхьош...
Ший цIен-нана яйча аьлар ГIайре.
— Кхы ца мала лу аз дош.

№ 2 йолча мебельни фабрикас толаме доладаьд 1958 шу

Барттайна коллектив

Каст-каста бIаргагу Грозне бахача нахага тикашка йохкаш хоза кийчъяь шифоньераш, буфеташ, гIандаш. ДукхагIа долча даькъе уж хьаяьй Грозерча № 2 йолча мебельни фабрике. Боккха болх бу цу фабрикан зIамигача коллективо. Ханал хьалха, 1957 шера 4 ноябре рапорт делар фабрикан дирекцес а партийнии профсоюзнии организацеша а дахача шера план кхоачашъярах. Юхейисача хана шера планал совгIа продукци луш болх баьб барттаинача коллективо. Нагахьа санна цифрашка хьежача иштта да фабрикан балха сурт: буфеташ кийчъяра план кхоачашъяьй 100 процента, парташ кийчдара план — 117 процента, кораш кийчдара план — 109 процента, наIараш кийчъяра план — 106 процента.

Къаьстта дика болх бир мебельщикаша, нохчаштеи гIалгIаштеи лаьрхIа сихха кораши наIараши кийчдарах йола Нохч-ГIалгIай АССР-а Оргкомитета задани кхоачашъеш. Август бетта болабир фабрико из болх. ХIара болхлочо ше кхо ца веш къахьийгар. Шерра йоаржа а елар, чIоагI а елар социалистически яхь. Яхь лелайора шоайла цехаша, бригадаша, хIара болхлочо, хIаьта ерригача коллективо № 1 йолча мебельни фабрикаца.

Фабрикан дика болх беча коллектива юкъе а белгалбаьнна, дика къахьийгар коммуниста новкъ. Кобяков Николая сборщикий-столярий бригадо. Цу бригадо ший бетта планаш хадданза кхоачашйора 120—140 процента. БоккхагIчарца яхь лелаеш, къувсаш я Керимова комсомольско-кагирхой бригада. Царел тIехьаюсаш хиннаяц Виблюрова бригада а. Дика болх бу столяро Ремизов Ивана, комсомольцаша-столяраша Горяйновс, Гукасяна, Болдыревс. Хадданза шоай боарамаш тIеххоачашду токаро Нерубаевс, слесаро Ануфриенкос иштта кхыбараша а.

Толаме доладаьд фабрикан коллективо керда 1958 шу а. Бригадашта, болхлошта юкъера социалистически яхь меллуш яц. Цхьабакъда, укх шера хьалхале лелаераш кIезига-дукха хувца-м беннаб. ХIанз дIа-юха телаш йола ЦIе байракх кагирхошка — Керимова комсомольско-кагирхой бригадага я, хIаьта цIе вымпел Виблюрова бригадага а я. ЦIе байракх лу социалистически яхьах хьалхара моттиг яьккхачоа, цIе вымпел лу шоллагIа моттиг яьккхачоа.

— ХIанз кагирхой хьалхабаьннаб тхол,— йоах новкъ. Кобякова,— цхьабакъда цIе байракх е цIе вымпел оаха кастта юха-м йоаккхаргья.

— Оаха дIа-м лургьяц шоана,— аьнна, жоп лу Керимова бригадерча кагирхоша.

Из боккъонца йола яхь я, вIаши гIо а деш, говзал дIаюха а телаш, тIехьабисараш хьалха латтачарна тIехьакхебеш йола социалистически яхь.

Эрсашца, армянашца кхыча къамах болча нахаца № 2 йолча мебельни фабрике болх беш нохчий а ба. Аьхки шоай мехка цIабаьхка уж нохчий дика тIаийцар фабрикан коллективо.

Изнауров Халид Казахстане ший хиннача электро-монтера профессех болх беш ва. Къахьегама дисциплина дика йолаш, ший болх дика ховш, шийгара гIалат ца доалийташ, болх бу цу зIамигача саго. Дукха ха йоаццаш цIавена Халида зIамагIа вола воша Султан а хIанз фабрике болх беш ва.

— Со чIоагIа раьза ва цу хьинар долча вежараштa,— йоах фабрикан керттерча механико новкъ. Тюнькина,— шоашта тIадиллача гIулакхех цаI дитадац цар леррттIа чакх ца доаккхаш.

Дикача балхаца белгалбаьннаб грузчикаш бола Муртазалиевар Бауддини, Салауддини Iалауддини, Iабдул-ВахIиди.

— Ма-барра къахьегамхой ба тха нохчий доттагIий,— йоах парторганизацен секретаро новкъ. Кацубас.

Уж новъостий берригаш а шоашта цIенош хьалдеш хиннаб. Фабрико доккха новкъостал даьд царна, кораши наIараши кийчъеш, кхыйола эшаш йола материалаш луш. Керимова комсомольско-кагирхой бригадо ийнаш Iотехар Бауддина цIен чу, хIаьта партбюрон секретаро новкъ. Кацубас тховна тIа йилла шифер а лехар цунна. Бауддин хIанз цIенош хьалдаь ваьннав, хIьта вожаш а дикка гаьнабаьннаб цу балхах.

— Фабрикан коллективо тхона доккха гIо дир,— йоах массане цIерах Бауддина. — Вешта тха вIаштIехьадаргдацар цIенош иштта сихха хьалде.

— Барт тайна, вIаши доттагIлен гIулакхаш леладеш, дика коллектив я тха яр,— йоах Бауддина новкъосташа.— Тхо чIоагIа раьза да тхой фабрикан коллектива.

УСМАНОВ I.

Балха керте латт партийни организаци

Фабрикан балха толамаш Iалашдарна лоархIаме моттиг дIалаьцай партийни организацес. Таханарча декхарашца а кхоанарча ден планашца а айхха бувзабенна лелабу коммунисташа шоай болх. Администрацес а ший соцамаш партбюроца дага а яьле ду.

МоллагIа соцам беш, моллагIа мероприяти дIаяхьара план оттаеш, партбюрос керттера гIулакх лоархI нахаца дагаялар. Масала, нагахьа санна, фабрике чухь, е вай мехка моллагIа лоархIаме гIулакх хилча партийни собрани гулъю оаха. Цигача гучадоал цу гIулакха хьакъехьа дола болхлой дагардар. Керда декхараш тIаэцача хана а иштта хул. ТIаккха формах а доацаш боккъонца тIаийца декхар хул цунах, хIаьта ерригача коллективо, цхьанне санна, из кхоачаш а ду. Нагахьа санна ший торонаш гучаяьнначул тIехьагIа, тIаийца декхараш зIамига да аьнна хете, коллективо, цхьа барт а болаш, тIаэц керда, доккхагIа дола декхараш.

Иштта 1957 шу долалуш коллективо дош деннадар шера план 25 декабре кхоачашъе, аьнна. Из дош толаме кхоачашхулаш латтар. ТIаккха, 24 августе, коллективо лаьрхIар шера план 24 декабре кхоачашъе. Цул тIехьагIа мебельщикаша дош делар 1957 шера план цхьайтта бетта кхоачашъе аьнна.

Юххера а план кхоачашъяьлар 4-ча ноябре.

Парторганизацес администрацеца цхьана хадданза къовсам лоаттабу балха овсарал лакхаяккхара, продукцех шийх дIабода мах лохбара тIехьа. ЦIаккха диццалийтац оаха болх дикагIа вIашагIболлара дешаш а. Цу гIулакха чIоагIа гIо ду тха пенгазето, «Сатирически листокаша», «Молнеша». Фабрикан декхарашка хьежжа лелабу агитатораша а шоай болх.

Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а да тха балха юкъе. Продукцех шийх дIабода мах кIезига-дукха лакхбелар дахача шера, рационализаторски предложенех кIезига пайда эц. Къахьегам тоъала дика вIашагIбелла ца хиларах цхьадола машинашца де йиш йола балхаш кулгашца ду. ХIанз еш латта реконструкци чакхъяьлча уж кхоачамбоацараш боккъонца дIадаха торо хургья тха.

Цхьадолча даькъе, претензи я тха № 1 йолча мебельни фабрикан адресах а. Тха хьу-бедал цигача тоаеш латтача сушилка чу йокъае лаьрхIа я. Укх шера 10 январе йистеярья яхаш яр из сушилка. Цхьабакъда, хIанз а, хьагучох, гаьна я из йистеяла.

Укх шера пхи-ялх бутт баьлча йистедаргда тхо тхоай фабрикана реконструци яь. ТIаккха-м геттара шера боаржабергба коллективо ший болх. Цхьабакъда хIанз а яц, мебельни фабрика ший толамаш лохдолийташ. ХIаьта цу берригача балха керте латтар парторганизаци а я.

КАЦУБА А.,
Грознерча № 2 йолча мебельни фабрикан парторганизацен секретарь.

„70 шу-м селла дукха ха а яц!"

Сога каст-каста хоатт:

— Дукха ха яьнна, воккха саг ма вий хьо, тIаккха хIанз а производстве болх хIана бу Iа?

Бакъда, воккха саг а ва со, хIаьта аз физически болх бу 60 шу гаргга ха а я, цул совгIа, аз вIалла болх цабича а, сона шортта тоъала пенси а тел паччахьалкхено. Цхьабакъда, гхоай балха коллективах хьакъаста магац сона, масса хана наха юкъе хилар лов сона, хIаьта сайна дукха езаш йола деревообделочника професси юта а лац сона. Iалаьмате дукха беза сона къахьегам. Вай, советски мехка, боккъонца йолча демократен мехка мара иштта безабала йиш яц къахьегам.

ХIанад из ишта?

Эггара хьалха балха вахар со хьалхарча паччахьалкхен хана сай 11 шу даьлча. Приказчикал Iомалуш тика чу болх беш хилар со диззача кхаь шера. Цу хана Iомалуш волчоа ахча луш дацар. Сона а даланзар цу кхаь шера ахча Цул тIехьагIа приказчик хилар сох. Цхьабакъда, болх бацар хьалхарча ханара бар: кхычарна беш бар из.

Цудухьа 1917 шу дог гIоздаьнна а, се боккъонца раьза волаш а тIаийцар аз. Дуккхача кхыболча Грозне бахача нахаца дакъа лаьцар аз бIаь дийнахьа хиннача тIемаца. ЦIаккха а дицлургдац сона уж бирса денош.Дуккхаза а цхьана нийсвелар со Гикалоца, Шерипов Асламбекаца, кхыболча революционерашца.

Октябрьски революци котъяьнначул тIехьагIа мара ханзар сона къахьегама чам. Цу хана денз хьакъастац со сайна дукха безача балхах. Тайп-тайпарча гIулакхашка хиннав со столяргара денз артела председателга кхаччалца.

Укх фабрике болх бу аз 1948 шера денз. Цу хана ер зIамига артель мара яцар, хIанз-м тха фабрика дуккха шифонераш, буфеташ, гIандаш кийчдеш ерригсоюзни лоархIам бола предприяти ма-йий. Со сай боахам дегIабоагIаш санна раьза волаш, дог гIоздаьнна хьийжав тхой фабрикана бIара.

Цудухьа магац сона сай дезалах — фабрикан коллективах хьакъаста.

ХIанз сай керттера стекольщика а форнитурщика а болх барал совгIа, общественни болх-фабрикан библиотека лелаер а бу аз. ХIана альча, кагирхоех тIехьависа йиш а яц, хIаьта таханара вай толамаш а, кхоанара вай башха дика хургдола ди а довзаш хила веза советски саг, мелла дукха ха ший яьннаяле а.

— Воккха саг, хIанз-м пешка тIа вала а ха яр хьа, — оал сога цхьаболча кагийча наха бегашта.

— 70 шу-м селла дукха ха а яц!—аьле, куре жоп лу аз юха. Се къаьна вале а дог къона да са-м.

БЛУДОВ А. А.,
Грознерча № 2 йолча мебельни фабрикан стекольщик.

Болх тIехь-тIехьагIа чIоагIлу

Грознерча №-1 йолча мебельни фабрикан станочни бригада 1957 шера июльи августи беташка болх боаррамагIа беш яцар. Бахьан из долаш бригадо а, иштта фабрико а план кхоачашйицар.

Август бетта собрани а яь болхлошеи кулгалхошеи дийцар кхоачамбоацараш, нийсса болх дIа ца бохийта бахьанаш. Из собрани йича денз тоабала болабелар фабрикани бригадаи болх. Сентябрь бетта план 127,7 процент кхоачашйир.

Циггара йолаяь балха темпаш лаьгI ца йолийташ дIахьу коллективо. Октябрь бетта 191,8 проценти, ноябрь бетта 175,8 проценти, декабрь бетта 167,6 проценти кхоачашйир.

ССКП ЦК декабрьски пленумои СССР-а Лакхехьарча Совета 9-ча сессеи дог ура а оттадаь шоашта хьалха латта декхараш дийца а дийца станочни бригадан коллективо декхар тIаийцад, 1958 шера хьалхарча квартала план ханал хьалха кхоачаш а е, арахеца продукци дика а хилийта аьнна. Цул совгIа, сборочни цеха коллектив социалистически яхье а йийхай цо.

В. Е. Жигунов
№-1 йолча мебельни фабрика станочни цеха бригадир.

Ишта леладича дохаргда доккха гIулакх

Ши бутт гаргга ха яьннай Нохч-ГIалгIайчен эггара хьалхара кхалнаьха тракторни бригада «Ингушски» совхозе вIашагIтоха аьнна соцам баьча дийнахьа денз. МоллагIча кердача гIулакха санна, нохчиии гIалгIаии кхалнаьха вахара юкъе чIоагIа лоархIаме долча цу гIулакха а духьала хилар цхьабола тIехьабиса нах. Нохч-ГIалгIай кхалнаьха тракторни бригада вIашагIйоллара эшаш мел дола гIулакх де дезар. Цхьабакъда «Ингушски» совхоза хьалхале лелаераша гIо а ца деш, тесса дитар из гIулакх.

Дахача шера 22-ча ноябре «Ингушски» совхоза партийни организацес ший собране соцам бир кхалнаьха тракторни бригада вIашагIйолла, аьнна. Новкъостий Гетагазов, Додов, кхыбараш а хьинаре болабелар партийни собранен соцамаш кхоачашде. Цхьабакъда, цхьабола коммунисташ, эггара хьалха совхоза хьалхале лелаераш а болаш, къамаьлаш дарал гаьнагIа бовланзар. Къаьстта из гIулакх бе-башха доацаш хилар совхоза директор н. Аликови парторганизацен секретарь н. Крестьяникови. Цу новкъосташа хIанзалца кхыметтел кхалнахаца къамаьл а даьдац, деша аха дIа а язбенна, деша ца ухачар цIагIа а хиннабац. ХIаьта цхьан приказащцеи хабаращцеи иштта доккха гIулакх кхоачаш а дулургдац. Н. н. Аликовнеи Крестьяниковнеи хаций из? Дика хов.

Геттара юстарабаьннаб цу гIулакха профсоюза рабочкома председатель н. Гуноеви комсомольски организацен секретарь н. Муртазови.

Миштад кхалнаьха тракторни бригадан гIулакхаш? Хьалхарча деношка занятешка ухаш 17 кхалсаг яр. Кхалнаха яла лаьрхIа яр спецодежда, хIаьта цар вахара хьалаш тоадарна гIо дергда а аьннадар. Совхоза хьалхале лелаераша спецодеждана материал а ийцаяр, цхьабакъда из хIанз а складе уллаш-м я. Деша багIача кхалнаьха дезалаш дахчахи аьлахи Iалашбергба яхаш йола дика уйлаш а ехар. Иштта, хIанз а дахчеи йоли еннаяц Картоева Лидайна, Яндиева Надифана, Хасиева Лайлайна, Марзиева Золотхана, кхыбараштa а.

Кхалнаьха занятешта лаьрхIа зIамига цIа дар, цхьабакъда цу чу оттаяьча пийшко цIа дIоахдац. Хетачох, пийшк тоа а йича, духовка а оттайича долла хIама даьннадар-кх. Цхьабакъда дIаух денош, кIираш, беташ, хIаьта а совхоза хьалхале лелаечарна хIанз а магац из гIулакх чакхдаккха.

ТIехь-тIехьагIа кIезигагIа хулар ладувгIархой. ХIанз деша ухаш ворхI кхалсаг мара яц. Цхьабакъда шоашта хьехаш йола материал дика-м Iомаю цар. Укхаза-м тIехсабаре вола саг а тохалургвар!.. Цхьабакъда совхоза директор н. Аликови партийни организацен секретарь н. Крестьяникови хIанз а сатийна ба.

Фу хьал долаш ба партийни собранен соцам? Каьхата тIа ба-кх. Е из кхоачашбеш а бац, е цунна контроль а лоаттаяц.

Дега чуйосса йиш я, совхоза а партийни организацен а хьалхале лелаераш эггара хьалхара нохч-гIалгIай кхалнаьха бригада вIашагIйоллара балха кIалхарабовла гIерт аьнна, йола уйла. Хетаргахьа, чIоагIа «хала гIулакх» хиннад из. Е из болх вIалла а чакх ца баккха безам болаш бий-хьогI уж?

Цу хаттара жоп денна хила деза кхы тIехьа ца доаккхаш. Партийни организаци декхарийла я ший соцам кхоачашбе а, хIаьта цу гIулакха моллагIча бесса а духьалабараш бехктокхаме оза а. Из гIулакх бе-башха доацаш хила йиш яц ССКП МагIалбикан горком а, горисполком а, ВЛКСМ-а горком а.

Нохч-ГIалгIайчен хьалхара кхалнаьха тракторни бригада чIоагIъе а еза, хIаьта дика кийч а яь, арахеца а еза. Боккъала аьлча из лоархIамерча декхарех цаI да, МагIалбика а совхоза а хьалхле лелаечарна хьалхашка этта политически кхетама экзамен а я.

ПРЕМЫСЛЕР Е.

Хоза да шоай самодеятельность хилар

Первомайски районерча юкъерча школе хореографически, математически, литературни, иштта кхы а кружокаш я болх беш. Царна юкъе дикача балхаца белгалъяьнна я хореографически кружок. Цу кружоко цхьаккха деза ди дIадахийтац дика концерт ца оттадеш. Цул совгIа кхыйолча юрташка а ух уж шоай концерт оттаде.

Цу концерте дика дакъа лоацаш дукха гIалгIай дешархой ба. Масала, 8-ча классера Пугоев М., Оздоев М., Хаматханова А., 7-ча классера Хасиева А., 5-ча классера Татиева З., Оздоев С., кхыбараши.

Школан дешархой тIехьа тIайоагIача хана а концерташ дикагIа увттадергдолаш кийчлуш ба.

ТАТИЕВ М.

Редактора зам. **ДЖ. ХАМАТХАНОВ.**

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-07-01. отдела партийной жизни 2-41-23, 2-25-72, корректорской — 2-30-91.
СФ00215.
Типография им. 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3.